

Kwebeepe ukwimba inzovele jiitu jya Kikinga

Ni rahisi kusoma lugha yetu
ya Kikinga

---

a	aa	b	d	e	ee	g	h	i	ii
ĩ	ĩĩ	j	k	l	m	mb	mp	n	
nd	ng	ng'	nk	nt	ny	nz			
o	oo	p	s	t	ts	u	uu	ũ	
		ũũ	v	w	y	'			

1. Herufi na sauti za Kikinga ambazo zipo katika Kiswahili:

Irabu

a - lilawa (mahame)	mb - isyombo (vyombo)
e - beha (tema)	n - nema (cheza)
i - ingoha (mikuki)	nd - ndalama (fedha)
o - lola (tazama)	ng - myanga (lamba)
u - sumusa (achilia)	ng' - ing'enze (panya)
Konsonanti	ny - inyumba (nyumba)
b - beda (dharau)	nz - isiganza (viganja)
d - dumula (kata)	p - pela (umba)
h - homba (lipa)	s - isitabu (vitabu)
j - jinogela (inapendeza)	t - inyato (chatu)
l - londa (tafuta)	w - ewo (hivyo)
m - imene (mbuzi)	y - milyango (milango)

2. Irabu ndefu, zinazoandikwa kwa herufi mbili:

aa - taama (kaa)	oo - poonu (mahali)
ee - beela (kataa)	uu - amatuuje (bundi)
ii - amiiho (macho)	

3. Herufi na sauti za Kikinga ambazo hazipo katika Kiswahili:

ɨ - ɨlibikɨ (mti)	m'b - ɤm'budi (mwuaji)
ɨɨ - ɤmiɨtsi (mwizi)	n'd - ɤn'dala (mwanamke)
ɤ - ɤlɤmuli (nuru)	n'g - ɤn'goosi (mwanaume)
ɤɤ - ɤwɤusi (uzi)	ts - ɨlitsege (mfupa)

4. Muunganiko wa herufi:

dw	-	dwada (ogopa)	mp	-	mpaso (nundu ya ng'ombe)
gw	-	igwanda (shati)	nk	-	nkunilo (ufagio)
lw	-	lwatu (msingi)	nt	-	ntego (mtego)
mw	-	mwene (yeye)			
pw	-	pwata (piga kelele)			
ntw	-	ntwangilo (mchi)			
ly	-	lyungu (boga)			
ndy	-	ndyango (mlango)			
sy	-	syala (noa)			

5. Herufi zenye sauti tofauti katika Kikinga na Kiswahili:

g	-	gvugale (ugali)
k	-	kihiki (kisiki)
v	-	ktivoko (mkono)

6. Sasa umeshajifunza herufi zote za Kikinga. Fanya mazoezi ya kusoma maneno ya Kikinga yenye irabu fupi na irabu ndefu:

Irabu fupi	Irabu ndefu
bina (funga)	biina (piga kwa hasira)
vola (oza)	voola (pasua mbao)
pela (tubu)	peela (harisha)
pala (paruza)	paala (anzisha wimbo)
alimile (amelima)	aalimile (alilima)

7. Soma hadithi ifuatayo:

Ikulongwi jya nyiau nɛ ntwɔ

Katale paalepwo nɛ ntwɔ mpamato, ɛvaale ni nyiau. Ɖntwa ɛjwa, aaji manyiise inyiau ɛkwibata inyaale inya lumuli. Iitsɛva lipamato ɛntwa akavika ɛlɛhekelo, akavilanga avamanyaani va mwene vooni.

Inyiau jikiibata inyaale, ɛlɛhekelo lɛlikɛgندهللا, vooni vakahovoka inyiau wɛ jibiite inyaale. Pagati na gati wɛ vali ndɛhekelo jikahumila ing'enze. Inyiau jikasumusa inyaale, jikatengɛla ɛkɛswima ing'enze.

Inyumba jyoni jikava ni ng'iisi, ɛntwa akaviipa siitso. Avamanyaani va mwene vakatengɛla ɛkɛhɛma vooni, ɛlɛhekelo lɛkasuva. Inyiau jyavye jikiliwiike, ɛntwa akajibuda, pakɛva jinkotsiitse isoni.

Ɖvɛ wɛ vɛmalilo wa kulongwi iji. Ikulongwi jimanyisa ɛkɛta ɛvinogwa syoni jilɛsa syoni.

Kama una maswali yoyote au unataka kununua vitabu au kuhudhuria darasa la kusoma, wasiliana na ofisi yetu.

Namba za simu: **0752 621 818 / 0753 187 903**

Kichwa: Kwebeepe ɛkwimba inzovele jiiu jya Kikinga (*It's Easy to Read Our Kinga Language*)

Lugha: Kiswahili / Kikinga

Kimetengenezwa na kuchapishwa na: Huduma ya Kutafsiri Biblia na Kuendeleza Lugha za Asili, Mbeya

S.L.P. 6359, Mbeya, Tanzania

literacy_mbeya @ sil.org

Pamoja na timu ya Wakinga: Mch. Godlove Fungo, Mch. Labord Mbogela, Mch. Riwa Sambwe, Mch. Jonas Sanga

Toleo la tatu © 2010, 2012, 2017 SIL International

TSH 100/=

